

چشم‌انداز عضویت چابهار در سازمان جهانی مناطق آزاد

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از ایرنا، همانطور که می‌دانید چندی پیش در خبر مهمی اعلام کردیم که "چابهار عضو دائم سازمان منطقه آزاد جهان شد" اما شاید برای برخی محل سوال باشد که این عضویت چه منافعی را به دنبال دارد و یا اینکه اصلاً کار سازمان جهانی مناطق آزاد جهان چیست که بسیاری از کشورها تلاش می‌کنند به هر نحو ممکن در این سازمان جهانی دارای رای باشند. در گفت و گویی با یکی از کارشناسان اقتصادی و مسایل بین‌المللی، این موضوعات را برای شما تشریح می‌کنیم و اینکه الحاق منطقه آزاد چابهار در حوزه سواحل مکران، دیاری محروم اما پُرگهر در جنوب سیستان و بلوچستان چه چشم‌اندازی برای آینده اقتصاد ایران به دنبال خواهد داشت.

محمد میری مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در امور بین‌الملل روز دوشنبه در گفت و گو با خبرنگار ایرنا اظهار داشت: مناطق آزاد در طول تاریخ برای اقتصاد جهانی و بازارهای کسب و کار بخصوص در شرایط بحرانی و طوفانی نقش یک فانوس دریایی را ایفا کرده و همه زمینه‌های ترمیم اقتصادهای آسیب دیده را فراهم کرده‌اند.

وی افزود: اکنون که طوفان کرونا دریای اقتصاد کشورهای مختلف را دچار بحران کرده است، مناطق آزاد همچون یک چراغ راهنمای دریایی می‌توانند برای خروج اقتصاد کشورها از این امواج نقش‌آفرینی کنند.

میری گفت: بعد از آنکه اقتصاد جهان در دهه ۵۰ و بعد از خسارات بی‌شمار جنگ جهانی دوم دچار خسارات فراوان شده بود و در نابسامانی زیادی قرار داشت، اقتصاددانان کشور ایرلند (سومین جزیره بزرگ اروپا) بعد از تحقیقات گسترده به این نتیجه رسیدند که با فضای کسب و کار موجود، امکان توسعه و رشد اقتصادی وجود ندارد.

وی با بیان اینکه رشد اقتصادی نیازمند فضای کسب و کار جدیدی است اضافه کرد: این بررسی‌ها باعث شد که نخستین منطقه آزاد جهان در سال ۱۹۵۶ در فرودگاه "شانون ایرلند" تاسیس شود و بخاطر نقش‌آفرینی خوب آن در رفع مشکلات اقتصادی ایرلند در دهه ۷۰ برخی کشورهای آمریکای لاتین و خصوصاً کشور چین، دومین مقصد تاسیس مناطق آزاد در جهان بودند.

مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار افزود: چین در سال ۱۹۷۹ با تاسیس مناطق آزاد شنزن و شیامین و چند منطقه آزاد دیگر توانست از مزایای مناطق آزاد برای ساماندهی اقتصاد خود بهره‌گیری کند.

وی با اشاره به اینکه همچنین احداث مناطق آزاد با تاثیرپذیری که در اروپا و شرق آسیا داشتند گفت: کشور صحرایی دبی که تا دهه ۸۰ میلادی اقتصادی بسیار عقب‌مانده و ضعیف داشت و مردمش از طریق غواصی و فروش صدف دریایی ارزتراق می‌کردند و درواقع هیچ صنعتی نداشت، مقصد بعدی قطار توسعه مناطق آزاد در جهان بود که با تاسیس منطقه آزاد "جبل‌علی" در سال ۱۹۸۵ تجربیات مثبت کشورهای اروپایی، آمریکایی و آسیای شرقی را برای رسیدن به اقتصادی نوپا و تبدیل شدن به قطب اقتصاد آزاد خاورمیانه به کارگرفت.

به گفته این کارشناس اقتصادی، هم‌اینک نزدیک به پنج هزار نوع از مناطق آزاد، ویژه اقتصادی، مناطق پردازش صادرات و سایر مناطق اینچنینی در جهان وجود دارد که سالانه مبادلاتی به ارزش بیش از سه هزار و ۵۰۰ میلیارد دلار دارند که این رقم حدود نیمی از مجموع حجم تجارت جهانی را تشکیل می‌دهد. «از میان مناطق ذکر شده، ۲ هزار و ۳۶۰ منطقه آزاد به شکل امروزی و جدید هستند»

وی اظهار داشت: همچنین از میان کشورهای دارای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، امارات که از جنوب با قطر و عربستان سعودی، از شرق با عمان و از شمال با خلیج فارس همسایه است با ۴۵ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی بیشترین تعداد مناطق آزاد در دنیا را به خود اختصاص داده است و از مجموع ۴۵ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی نیز ۳۰ منطقه فقط در دُبی مستقر هستند.

میری ادامه داد: مابقی ۶ امارت (امارات متحده عربی از هفت امارت تشکیل شده که یکی دبی هست و در ۶ امارت دیگر فقط ۱۵ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی وجود دارد) هم فقط ۱۵ منطقه آزاد دارند و درواقع تعداد مناطق آزاد آن از کل مناطق آزاد قاره آمریکا که حدود ۳۹ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی هستند بیشتر بوده و یکی از دلایل موفقیت کشور امارات در بهره‌گیری از ساختار مناطق آزاد آن است که برای پشیرد هریک از اهداف اقتصادی خود یک منطقه آزاد مجزا و با " اختیارات و مقررات خاص خودش " تاسیس کرده که بدون وابستگی به اقتصاد سرزمینی (سرزمین اصلی) از هر لحاظ برای تحقق اهدافشان امکانات کامل را در اختیار دارند.

وی اضافه کرد: در رتبه بعدی کشور نیجریه با تعداد ۲۶ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی است و بعد از آن کشور ترکیه با تعداد ۲۱ منطقه آزاد، صربستان با ۱۴ منطقه آزاد، چین با ۶ منطقه آزاد، کشورهای آلمان، ایتالیا، اسپانیا، سوئیس، بریتانیا هم بین چهار تا ۶ منطقه آزاد دارند. روسیه چهار منطقه آزاد دارد که یکی "ولادی وستوک" در دریای ژاپن و دیگری "اودیسسه" در دریای سیاه و ۲ منطقه تازه تاسیس در دریای خزر نیز در حال توسعه دارد.

مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار بیان کرد: یکی از بنادری که به برکت منطقه آزاد بودن و حجم فعالیت‌های اقتصادی‌اش و استقبال سرمایه‌گذاران جهان از آن در کل دنیا به‌عنوان یک کشور مستقل شناخته می‌شود و باوجود سخت‌گیری‌های چین به لحاظ سیاست‌گذاری و تصویب قوانین اجرایی مستقل از چین عمل می‌کند "هنگ کنگ" است که در حال حاضر بیش از هشت منطقه آزاد و ویژه اقتصادی دارد.

وی عنوان کرد: لازم به ذکر است که یکی از اهداف و برنامه‌های منطقه آزاد چابهار از سال ۱۳۹۲ کسب عضویت در نهادهای بین‌المللی با هدف جلوگیری از اقدامات آزمون و خطا و بهره‌گیری از تجربیات موفق مناطق آزاد جهان بوده است و به همین دلیل در سال‌های اولیه دهه ۹۰ با ارتباط‌گیری با آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) تلاش شد تا از ظرفیت این نهاد برای اصلاح فرآیندهای سازمانی و همچنین برقراری ارتباط با شرکت‌های بین‌المللی استفاده شود لذا به دلیل تحمیل تحریم‌ها موفق به تکمیل این هدف نشدیم.

میری بیان کرد: سپس در سال ۱۳۹۵ و پس از امضای برجام در تیرماه ۱۳۹۴ تلاش کردیم تا به عضویت اتحادیه آژانس‌های جذب سرمایه‌گذاری جهان درآییم که تمامی فرآیند عضویت انجام شد و حتی موافقت اصولی عضویت هم از مجمع اتحادیه ذکر شده دریافت شد اما تصویب نهایی عضویت همزمان شد با "خروج آمریکا" از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها و مجدد اتحادیه یاد شده از تصویب نهایی عضویت خوداری کرد.

به گفته او، در نهایت امسال تفاهم‌نامه‌ای بین دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و سازمان جهانی مناطق آزاد برای توسعه همکاری‌ها امضا و زمینه عضویت چابهار در سازمان جهانی مناطق آزاد فراهم شد.

وی ادامه داد: پس از ابلاغ این تفاهم‌نامه و از میان هشت منطقه آزاد کشور، چابهار سومین منطقه آزاد کشور پس از کیش و قشم است که عضویت این سازمان را دارد.

در مورد سازمان جهانی مناطق آزاد

مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار گفت: از آنجا که بعد از پنج دهه فعالیت، مناطق آزاد و ویژه اقتصادی نیازمند یک نهاد هماهنگی بودند تا در سطح بین‌الملل برای شناساندن ظرفیت‌ها و پیگیری مطالبات و مشکلات بین‌المللی‌شان تلاش کنند، هرچند که سازمان آنکتاب (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) خود را به نوعی در کنار تجارت جهانی مسئول پیگیری و ساماندهی مناطق آزاد نیز می‌داند اما به لحاظ تخصصی، با انواع فعالیت‌های مختلف مناطق آزاد امروزی که صرفاً محدود به تجارت نیست همخوانی نداشت و به همین دلیل در سال ۲۰۱۴ سازمان جهانی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در "ژنو سوئیس" ثبت شد.

وی اضافه کرد: از آنجا که کشور امارات به‌عنوان یک الگوی مثبت و موفق در به‌کارگیری وسیع تجربیات مناطق آزاد و به‌عنوان کشوری که بیشترین تعداد مناطق آزاد جهان را در خود جای داده است و به‌طور کامل از آزادی عملکرد مناطق آزاد طبق تعاریف بین‌المللی از جمله تعریف مقرر در فصل دوم پیمان تجدید نظر شده کیوتو (کنوانسیون کیوتو مربوط به ساده‌سازی و روان‌سازی مقررات گمرکی و تجارت فرا مرزی است) عمل کرده و بدون دخالت دادن قوانین و سلاقی سرزمینی توانسته است فضای کسب و کار آزاد و با رعایت حقوق ذیفعان مناطق آزاد مستقر در کشور خود فراهم کند. "هم‌اینک مقر این سازمان در دبی امارات" و رئیس هیات مدیره آن محمد الزرونی مدیرکل منطقه آزاد فرودگاهی دبی است.

میری تصریح کرد: این سازمان در حال حاضر دارای بیش از ۷۶۳ منطقه آزاد، مناطق ویژه اقتصادی و تمامی نهادها و سازمان‌ها و شرکت‌هایی که به نوعی در راستای تحقق اهداف مناطق آزاد و خدمات رسانی مشغول فعالیت هستند است و از ۱۳۹ کشور دنیا به عضویت این سازمان درآمده‌اند که در مناطق آزاد عضو این سازمان سه میلیون شرکت به ثبت رسیده و دارای بیش از ۷۰ میلیون نفر پرسنل هستند.

به گفته وی، هدف سازمان مناطق آزاد شناساندن ظرفیت‌ها و توانمندی‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی دنیا به‌عنوان ابزاری راهبردی برای رسیدن به توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی در بخش‌های مختلف صنعتی، گردشگری، خدماتی، حمل و نقل و لجستیک است.

ماموریت سازمان جهانی مناطق آزاد

این کارشناس مسائل اقتصادی همچنین به ماموریت سازمان جهانی مناطق آزاد اشاره کرد و گفت: گرد هم آوردن مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جهان در مجامع بین‌المللی سالانه خود با هدف همفکری برای بهره‌گیری از تجربیات مثبت همدیگر جهت تحقق اهداف و ارائه کمک‌های مشاوره‌ای، فنی و آموزشی به کارکنان و فعالان اقتصادی عضای خود و همچنین کمک به مناطق آزاد عضو در تقویت ظرفیت‌های بالقوه‌شان و راهنمایی برای ارتقای نقش‌آفرینی مناطق آزاد در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای مطبوع خود است.

اطلاعاتی کلیدی در خصوص مناطق آزاد جهان

مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در خصوص مناطق آزاد جهان اظهار داشت: حجم تجارت جهان ۶ هزار و ۶۰۰ میلیارد دلار، حجم تجارت مناطق آزاد جهان سه هزار و ۵۰۰ میلیارد دلار، حجم تجارت مناطق آزاد خاورمیانه ۵۵۲ میلیارد دلار و حجم صادرات مناطق پردازش صادرات در کشورهای آسیایی ۲ هزار و ۴۰۰ میلیارد دلار در سال است.

به گفته او، مناطق آزاد برابر تعریف جهانی و به‌خصوص کنوانسیون کیوتو که ایران نیز از سال ۱۹۹۷ به این کنوانسیون پیوسته است، محدوده‌ای از زمین‌های یک کشور که به لحاظ جغرافیایی در داخل خاک آن کشور قرار داشته اما به لحاظ عملکردی و اعمال قوانین و مقررات سرزمینی خارج از مرزهای آن کشور تلقی شده است و از تمامی قوانین و مقررات بخصوص قوانین گمرکی، مالیاتی و مالی

"مستثنی" است که این موضوع عیناً در «ماده پنج قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و ماده ۱۴ مقررات گمرکی مناطق و ماده ۶۵ احکام دائمی کشور ذکر شده است» و از دلایل موفقیت مناطق آزاد جهان همین مستثنی بودن این مناطق از قوانین سختگیرانه و مقررات سرزمینی، داشتن قوانین ساده و تسهیل‌گرانه است.

میری گفت: از مهمترین دلایل جذابیت مناطق آزاد برای سرمایه‌گذاری، هزینه پایین تمام شده تولید و خدمات بوده که ناشی از معافیت از عوارض گمرکی و هزینه‌های مالیاتی و دیگر تسهیلات مالی و قانونی و اقتصادی است.

وی ادامه داد: دلیل دیگر موفقیت برخی از مناطق آزاد همچون مناطق آزاد امارات و چین، آسان کردن کسب و کار در مناطق آزاد و دوری از بروکراسی اداری و اجرایی و کسب رتبه‌های ممتاز در ارزیابی سهولت کسب و کار که هر ساله از سوی بانک جهانی در قالب ۱۰ شاخص کسب و کار بررسی می‌شوند و لازم است تا "منطقه آزاد چابهار" که به لحاظ موقعیت راهبردی و جغرافیایی به مراتب از جبل‌علی امارات و شانگهای چین در وضعیت بهتری قرار دارد با تسهیل فضای کسب و کار برابر با شاخص‌های بانک جهانی رتبه خود را در پنج سال آینده افزایش دهد.

مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار اظهار داشت: طبق توافقات و مذاکراتی که با سازمان جهانی مناطق آزاد در حال پیگیری است مقرر شده تا بزودی امکان دسترسی، نه فقط کارکنان منطقه آزاد چابهار بلکه دسترسی به تمامی خدمات و آموزش‌های این سازمان برای فعالان اقتصادی و بخصوص صنایع کوچک و متوسط نیز فراهم شود.

وی تصریح کرد: به‌زودی با توافقی‌نامه‌ای که با این سازمان امضا خواهیم کرد، زمینه مناسب برای برقراری ارتباط فعالان اقتصادی ما با سه میلیون از صنایع کوچک و متوسط فعال در تمامی مناطق آزاد جهان برای بازاریابی فراهم می‌شود و همچنین مقدمات برگزاری دوره‌های برخط و وبینارها و دیگر رویدادها نیز با هدف ارتقای آگاهی و بهبود تجربیات کارکنان و همچنین فعالان اقتصادی در بخش‌های مختلف تخصصی فراهم خواهد شد.

«چندی قبل سازمان مناطق آزاد جهان اعلام کرد که عضویت منطقه آزاد چابهار به عنوان یک عضو دائم با حق رای در این سازمان پذیرفته شده است»

بر اساس نامه‌ای که از سوی دکتر سمیر همرونی، مدیر اجرایی سازمان مناطق آزاد جهان خطاب به عبدالرحیم کُردی، مدیرعامل منطقه آزاد چابهار ابلاغ شده است، از این پس چابهار به‌عنوان یک عضو دائم با حق رای می‌تواند در تصمیم‌گیری‌ها و رویدادهای مناطق آزاد جهان، حضور فعالانه و موثر داشته باشد.

«از آنجا که در میانه گفت و گو به ماده پنج قانونی چگونگی مناطق آزاد اشاره کردیم، متن آن را به طور کامل در انتهای این بحث می‌آوریم تا هیچ ابهامی وجود نداشته باشد»

ماده پنج قانون چگونگی مناطق آزاد تصریح کرده است که هر منطقه توسط سازمانی که به صورت شرکت با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل می‌شود و سرمایه آن متعلق به دولت است اداره می‌شود.

در ادامه این ماده قانونی آمده: این شرکت‌ها و شرکت‌های وابسته از شمول قوانین و مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی و سایر مقررات عمومی دولت "مستثنی"

بوده و منحصرأ براساس این قانون و اساسنامه‌های مربوط اداره خواهد شد و در موارد پیش‌بینی‌نشده در این قانون و اساسنامه، تابع قانون تجارت خواهند بود.

در خصوص جزئیات ماده ۱۴ مقررات گمرکی مناطق آزاد و همچنین ماده ۶۵ احکام دائمی کشور، شما را به سایت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارجاع می‌دهیم.

